

Uued regulatsioonid ühisrahastusteenuse pakkujatele

Tänu oktoobris Euroopa Parlamendis vastuvõetud määrusele (EL) 2020/1503 ja direktiivile (EL) 2020/1504 hakkavad ühisrahastusplatvormide tegevusele kehtima Euroopa-ülesed reeglid.

Regulatsioon peaks tooma õigusselguse teenuse osutamisel

Ühisrahastusteenuse puhul paistab silma, et kuigi ühelt poolt otsivad ettevõtjad ühisrahastuse kaudu lahendusi oma projektide finantseerimiseks, on reguleerimata ühisrahastusteenuse turg toonud siiski kaasa ka negatiivseid näiteid investorite raha kaotamisest. Ühisrahastusplatvormidele ühtsete reeglite kehtestamisega on Euroopa tasandil tegeletud juba mitu aastat. Mida siis ikkagi uue regulatsiooniga soovitakse parandada?

Uus määrus piiritleb esmalt ühisrahastusteenuse – investorite ja projektiomanike äritegevuse rahastamise huvi kokkuviiamise ühisrahastusplatvormil, mis sisaldab kas laenude andmise vahendamist või vabalt võõrandatavate väärtpaberite ja ühisrahastuse eesmärgil aktsepteeritud instrumentide pakkumist ilma kindla kohustuseta ning sellega seotud kliendikorralduste vastuvõtmist ja edastamist. Juhul kui ühisrahastusplatvorm soovib tegevuse käigus hoida investorite vara või osutada makseteenuseid, peab platvormil olema vastavaks finantsteenuseks eraldi tegevusluba. Samuti ei saa ühisrahastusplatvorm toimida mitmepoolse kaupemissüsteemina ega organiseeritud kauplemissüsteemina ilma vastava investeerimisühingu tegevusloata ega kaasata avalikkuselt hoiuseid ilma krediidiastutuse tegevusloata.

Seni reguleerimata ühisrahastuse valdkonna üheks probleemiks on, et ühisrahastuse nime all pakutakse ka finantsteenuseid, mis nõuaksid eraldi tegevusluba. Uus määrus loob ettevõtjatele ning investoritele õigusselgust ning võimaldab selgemalt piiritleda, milliseid teenuseid ühisrahastusplatvorm oma tegevuse käigus osutada võib ja milliseks vajatakse täiendavat tegevusluba. Ka määruse preambulas on ühe probleemina välja toodud, et liikmesriikide killustunud õiguslik raamistik põhjustab eriti piiriüleste ühisrahastusteenuste korral jaeinvestoritele suuri õigusteenuse kulusid.

Ühisrahastusplatvormidel tegevusloa kohustus

Uue regulatsiooniga kehtestatakse ühisrahastusplatvormidele tegevusloa kohustus. Tegevusloa taotlemisel nõutavad andmed on sisuliselt sarnased teiste finantsteenuste tegevusloa taotlemisel nõutavatele dokumentidega – näiteks tegevuskava, juhtimiskorra ja sisekontrollimehhanismide kirjeldus, andmetöötlussüsteemide kontrolli ja kaitse protseduuride kirjeldus, operatsiooniriskide kirjeldus, teave ja tõendid usaldatavusnõuete kohaste kaitsemeetmete kohta, talitluspidevuse kava kirjeldus, juhtkonna pädevust ja mainet tõendavad dokumendid jne.

Uus määrus kohaldub ühisrahastuspakkumiste suhtes, mille koguväärtus on kuni 5 miljonit eurot 12-kuulise perioodi jooksul. Kuna prospektimäärus võimaldab liikmesriikidel kehtestada väärtpaberite avalikul pakkumisel prospekti avaldamise kohustusest erandi kuni 8 miljoni euro suuruse investeringu kaasamiseni, siis Eestis kehtib piir, et prospekti avaldamise kohustust ei ole kuni 2,5 miljoni euro kaasamiseni. Ühisrahastuse kaudu pakutavatel projektidel hakkab üheselt kehtima 5 miljoni euro piir, mis tähendab, et nimetatud määruse alusel saab tegevusloa omavate ühisrahastusplatvormide kaudu ilma prospekti koostamise kohustuseta pakkuda avalikkusele väärtpabereid summas kuni 5 miljonit eurot. Eesti-taolised liikmesriigid, kus prospekti koostamise kohustus on seni kehtinud ka madalama künnise korral, saavad siseriiklikult vajalike muudatuste sisseviimiseks üleminekuaja.

Ühisrahastusteenuse pakkujatele on sätestatud ka minimaalsed usaldatavusnõuded. Nimelt peab teenusepakkujal olema omavahendeid või kindlustuspoliis, mis on igal ajal minimaalselt kas 25 000 eurot või neljandik eelmise aasta püsivatest üldkuludest.

Investorite kaitseks loodud reeglid sarnanevad teiste investeerimisteenuste pakkujatele kehtestatud reeglitega

Uue määruse alusel on investorite kaitseks loodud mitmeid reegleid, mis kehtestavad ühisrahastusteenuse pakkujate tegevusele sarnased nõuded nagu teistele investeerimisteenuste osutajatele.

Ühisrahastusplatvormid peavad eristama kogenud ja mitte kogenud investoreid, sarnaselt nagu MiFID II direktiivi järgi eristatakse professionaalseid kliente ja jaekliente. Investori määramisel kogenud investorina peaks platvorm arvestama regulatsioonis sätestatud piirmäärasid füüsiliste ja juriidiliste isikute tuludele, varade mahule või muudele kriteeriumitele. Teenuseosutaja peab enne kliendile platvormi teenustele ligipääsu võimaldamist hindama tema teadmisi ja võimet kanda kahjumeid ning hindamist tuleb perioodiliselt teostada ka edaspidi.

Määratletud on ka ühisrahastusteenuse pakkuja minimaalsed hoolsusmeetmed projektiomanike suhtes, kes nende platvormi kaudu oma projekte pakuvad. Nimelt peab teenusepakkuja kontrollima, et projektiomanikul ei ole kriminaalkaristust seoses erinevate rikkumistega ning et tegemist ei ole kõrge riskiga kolmandas riigis või koostööd mittetegevas piirkonnas asutatud juriidilise isikuga.

Ühisrahastusteenuse pakkuja peab kogemusteta investorile võimaldama järelemõtlemisaega 4 kalendripäeva, mille jooksul potentsiaalne investor võib oma ühisrahastuspakkumisega seotud investeerimispakkumise või huvi avaldamise põhjenduste ja tagajärgedeta tühistada.

Investeeringu põhiteabedokument tuleb koostada iga ühisrahastuspakkumise kohta

Ühisrahastusteenuse pakkujal on kohustus esitada investoritele iga pakutava projekti kohta projektiomaniku poolt koostatud investeeringu põhiteabedokument. Määrus sätestab põhiteabedokumendi kohustusliku minimaalse sisu, mis valdkondade osas on mitmeti sarnane prospekti põhisisule. Kuigi dokumendi koostab projektiomanik, peavad teenusepakkujal olema paigas protseduurid põhiteabe dokumendi täielikkuse, õigsuse ja selguse kontrollimiseks.

Teenuseosutaja peab projektiomanikku teavitama, kui ta tuvastab põhiteabedokumendis eksitavat või puuduolevat infot, mis on oluline oodatava investeeringu tagastamise seisukohalt ning vajadusel pakkumise protsessi kuni 30 päevaks peatama, kuni projektiomanik teabe parandab. Investeerimise põhiteabedokumendis esitatud teabe eest vastutavad vähemalt projektiomanik või selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorganid.

Vastutus põhiteabedokumendis esitatava teabe eest

Sarnaselt prospektivastutuse sätetega kohustub liikmesriik tagama, et tsiviilvastutust käsitlevaid õigus- ja haldusnorme kohaldatakse füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kes vastutavad investeerimise põhiteabedokumendis esitatud teabe ja selle tõlgete eest, vähemalt olukordades kui teave on eksitav või ebatäpne ning kui investeerimise põhiteabedokumendist on välja jäetud põhiteave, mis on investoritele vajalik ühisrahastusprojekti rahastamise üle otsustamisel.

VIRGI NAEL

PANGANDUSE JA
FINANTSEERIMISE TIIMI JUHT

(+372) 524 1668

VIRGI.NAEL@NJORDLAW.EE